

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Групи МА-41, МА-42, МАз-41

ЗАТВЕРДЖУЮ
перший проректор з НІП
професор С. Я. Ходирев
" 4 " 2019 року

Handwritten signature

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Основи комп'ютерно-інтегрованого управління</u> (назва навчальної дисципліни згідно освітньої програми)
підготовки	<u>бакалавр</u> (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
в галузі знань	<u>15 «Автоматизація та приладобудування»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»</u> (шифр і назва спеціальності)
за освітньою програмою	<u>«Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»</u> (назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми)
мова навчання	<u>державна</u> (мова, на якій проводиться навчання за робочою програмою)

2019 рік

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних і практичних знань в області розв'язання теоретичних та прикладних задач побудови комп'ютерно-інтегрованих систем управління технологічними та економічними процесами з використанням сучасних програмних і технічних засобів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є педагогічно адаптована система понять про принципи та засоби організації комп'ютерно-інтегрованого контролю та управління виробничими та економічними процесами, як розподіленими системами.

2. Передумови для вивчення дисципліни: вивчення курсу передбачає наявність системних і ґрунтовних знань із курсів: алгоритмізації та програмування, типових технологічних об'єктів і процесів виробництва, автоматизації технологічних процесів, елементів та функціональних вузлів інформаційно-вимірювальних комплексів.

Набуті знання та уміння використовуються при вивченні дисциплін: комп'ютерні системи управління, гнучке автоматизоване виробництво і робото-технічні комплекси та інших.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів - 4 Кількість годин - 120	<u>нормативна</u>	
Семестр викладання дисципліни	7-й семестр	8-й семестр
Вид контролю:	7-й семестр – екзамен	8-й семестр – екзамен
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	16	12
- практичні, семінарські (годин)	32	-
- лабораторні роботи (годин)	-	10
- самостійна робота студентів (годин)	37	38
- підготовка до іспиту (годин)	30	30
- курсовий проект (годин)	-	-
- курсова робота (годин)	-	30
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	5	-

4. Очікувані результати навчання з дисципліни є набуття студентами таких компетенцій:

ФК-1. Здатність використовувати знання, уміння та навички в галузі автоматизації та приладобудування.

ФК-2. Здатність виконувати аналіз, синтез і моделювання складних систем різної природи.

ФК-4. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для створення нових та при обслуговуванні існуючих автоматизованих систем та їх складових.

ФК-5. Здатність застосовувати аналітичні методи аналізу, математичне моделювання та виконувати фізичні та математичні експерименти для розв'язання інженерних завдань.

ФК-6. Здатність інтегрувати знання з інших дисциплін, застосовувати системний підхід та враховувати нетехнічні аспекти при розв'язанні інженерних задач.

ФК-7. Здатність самостійно проектувати системи та їх елементи з урахуванням усіх аспектів поставленої задачі.

ФК-8. Здатність оцінювати доцільність та можливість застосування нових методів і технологій в задачах синтезу автоматизованих систем.

ФК-9. Здатність демонструвати навички роботи в колективі, готовність генерувати і використовувати нові ідеї, знаходити творчі рішення професійних завдань та приймати нестандартні рішення.

ФК-11. Здатність застосовувати методи створення та аналізу моделей, що дозволяють прогнозувати властивості і поведінку об'єктів професійної діяльності.

ФК-12. Готовність використовувати відповідне програмне забезпечення (мови програмування, пакети прикладних програм) для проведення досліджень, візуалізувати результати розрахунків та експериментів, визначати методiku пошуку технічного рішення з використанням методів оптимізації, розуміти та уміло використовувати математичні та числові методи.

ФК-16. Здатність демонструвати знання сучасного рівня новітніх технологій в галузі автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою.

— **«відмінно»** (90 та вище балів) заслуговує студент, який виявив всебічне і глибоке знання програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;

— **«дуже добре»** (80-89 балів) заслуговує студент, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного доповнення, але під час відповіді допустив деякі неточності;

— **«добре»** (65-79 балів) заслуговує студент, що виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;

— **«задовільно»** (55-64 балів) заслуговує студент, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з

основною рекомендованою літературою. Як правило, оцінка «задовільно» виставляється студентам, що допустили помилки у відповіді на екзамені та при виконанні екзаменаційних завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

— «достатньо» (50-54 балів) заслуговує студент, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, оцінка «достатньо» виставляється студентам, що допустили грубі помилки у відповіді на екзамені та при виконанні екзаменаційних завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача.

— «незадовільно» (35-49 балів) виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

— «неприйнятно» (1-34 балів) виставляється студенту коли протягом семестру він допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

6. Засоби діагностики результатів навчання Поточний контроль проводиться у формі співбесіди при захисті практичних/лабораторних робіт та захисті курсової/розрахунково-графічної роботи. Для контролю успішності навчання студентів застосовується іспит.

7. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назва теми лекційного матеріалу	Кількість годин		Назва тем ЛР, <u>ПР</u> , СЗ, <u>СРС</u>	Кількість годин		Література
	очна	заочна		очна	заочна	
1	2	3	4	5	6	7
Семестр 4						
Тема 1. Основні принципи комп'ютерно-інтегрованого управління. Структурна схема та рівні організації комп'ютерно-інтегрованого виробництва. CALS – технології.	2	2	ПР(ЛР) 1: Введення в RATIONAL ROSE СРС 1: Поняття про RUP.	4 6	1 6	1.1-1.4, 1.6
Тема 2. Функції та режими роботи КІСУ. Склад функціональних модулів КІСУ. Моделювання функцій КІСУ у CASE – засобах	4	2	ПР(ЛР) 2: Створення моделі варіантів використання СРС 2: Збір та первинна обробка інформації в КІСУ	4 6	1 6	1.1-1.10, 2.1-2.4, 3.1,3.3

Тема 3. Структура ієрархічно-розподілених АСУТП. Поняття і визначення розподіленої системи, її завдання. Концепції програмних та апаратних рішень. Модель клієнт-сервер. Мережі та вузли верхніх рівнів та нижнього рівня АСУТП.	4	4	ПР(ЛР) 3: Аналіз системи. СРС 3: Протоколи мереж нижнього рівня АСУТП ПР(ЛР) 4: Діаграми взаємодії. СРС 4. Операційні системи робочих станцій та обчислювальних мереж	6 6 6 6	2 6 2 6	1.1, 1.2,1.4-1.6, 1.11, 2.1,2.4,3.2
Тема 4. Комп'ютерно-інтегроване управління організаційно-економічними процесами. Системи автоматизації виробничих потоків. Структура АСУ організаційно-економічними процесами. Корпоративні обчислювальні мережі.	4	2	ПР(ЛР) 5: Побудова діаграми класов з операціями аналіза СРС 5: Оптимальне керування бізнес- процесами	6 6	2 6	1.1-1.6, 2.4
Тема 5. Інтеграція АСУ. Програмні засоби інтеграції. Функціональна, інформаційна, програмна і технічна інтеграції АСУ.	2	2	ПР(ЛР) 6: Проектування архітектури системи СРС 6: Використання паттернів розподілених систем.	6 7	2 8	1.1,1.2, 2.1, 2.4
Підготовка до іспиту				30	30	
Виконання курсової роботи				-	30	
Виконання розрахунково-графічної роботи				5	-	
Усього за семестр	16	12		104	108	
УСЬОГО за дисципліну	16	12		104	108	

8. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять¹

Розрахунково-графічна робота або курсова робота на тему «Розробка об'єктно-орієнтованої моделі комп'ютерно-інтегрованої системи». Можливе виконання роботи за індивідуальною тематикою.

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі співбесіди при захисті практичних (лабораторних) робіт та розрахунково-графічної (курсвої) роботи .

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Лекції: Персональний комп'ютер, проектор для показу презентацій, програмне забезпечення PowerPoint, екран;

Для проведення практичних/лабораторних занять потрібна спеціальна аудиторія оснащена персональними комп'ютерами з апаратним забезпеченням, що задовольняє вимогам роботи з RATIONAL ROSE. На персональних комп'ютерах має

¹ Вказується орієнтовна тематика КП, КР, ргр, якщо вони передбачені навчальною програмою

бути встановлене наступне програмне забезпечення: ROSE 2000 ENTERPRISE V6.5 , MATLAB з додатками Simulink.

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Базова література

1.1 Денисенко В.В. Компьютерное управление технологическим процессом, экспериментом, оборудованием. – М.: Горячая линия – Телеком, 2009. – 608 с., ил.

1.2 Борисов А.М. Основы построения промышленных систем автоматизации / А.М. Борисов. – Челябинск: Издательский центр ЮУрГУ, 2012. – 108 с.

1.3 Ильге І .Г. Розробка корпоративних інформаційних систем : навчальний посібник / Шевченко Л.П., Гнучих Л.А. – Харків : ХДТУБА, 2002. – 112 с.

1.4 Трегуб В.Г. Основы компьютерно-интегрированного управления: Навч. посіб / В.Г.Трегуб – К.: НУХТ, 2005.

1.5 Крег Ларман, Застосування UML 2.0 і шаблонів проектування. 3-є вид. - М.: "Вільямс", 2006. - 736 с.

1.6 Ладанюк А.П. Основы системного анализа: Навч. посіб. – Вінниця, Нова книга, 2004.

1.7 Андреев Е.Б., Куцевич Н.А., Синенко О.В. SCADA-системы. М: Изд-во РТСофт, 2004. – 176 с.

1.8 Буч Г., Якобсон А., Рамбо Дж., UML. Класика CS. 2-е вид. / Пер. з англ.; Під загальною редакцією проф. С. Орлова - СПб.: Пітер, 2006. - 736 с.

1.9 Грейді Буч, Джеймс Рамбо, Айвар Джекобсон, Мова UML. Керівництво користувача. 2. - М., СПб.: ДМК Пресс, Пітер, 2004. - 432 с.

1.10 Лешек А. Мацяшек, Аналіз та проектування інформаційних систем за допомогою UML 2.0. 3 вид.: - М.: Вільямс, 2004. - 816с.

1.11 Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Основы компьютерно-интегрированного управления» / ХНАДУ уклад.. І.Г. Ильге: – Х., 2018. – 28 с.

2. Допоміжна література

2.1 Назаров С.В. Архитектура и проектирование программных систем: монография / С.В. Назаров. - М.: Инфра-М, 2016. – 374 с.

2.2 Скотт К. UML Основные концепции / К. Скотт. - М.: Вильямс, 2017. – 144 с.

2.3. Моделирование систем управления в SIMULINK : учеб. пособие / [В. А. Богомоллов, А. Г. Гурко, В. И. Клименко, Д. Н. Леонтьев, А. Н. Красюк] ; М-во образования и науки Украины, ХНАДУ. - Харьков : ХНАДУ, 2018. - 220 с. - ISBN 978-966-303-693-9

(Режим доступа: <https://dSPACE.khadi.kharkov.ua/dSPACE/handle/123456789/2533>)

2.4 Бёрнс Б. Распределенные системы. Паттерны проектирования / Б. Бёрнс М.; Питер, 2019, 224 с.

3. Інформаційні ресурси

3.1. Образовательный математический сайт Exponenta.ru. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.exponenta.ru>.

3.2. System Modeling: Control Tutorials for MATLAB&Simulink. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ctms.engin.umich.edu/CTMS>.

3.3 Введение в ПЛК [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.compel.ru/lib/95591>

Розроблено та внесено: Кафедра автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій
(повне найменування кафедри)

Розробник (и) програми: К.Т.Н., доцент _____ Ільге І.Г.
(посада, наук. ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри

Протокол № 1 від "30" 08 2019 р.
(номер) (та дата протоколу)

Завідувач кафедри доктор техн. наук, професор _____ Нефьодов Л.І.
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

Погоджено

Завідувач кафедри Кафедра автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій
(повна назва випускової кафедри)

доктор техн. наук, професор
(наук. ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Нефьодов Л.І.
(ПІБ завідувача кафедри)

"30" серпня 2019 року
(день) (місяць) (рік)

Погоджено

Декан

механічного факультету

(повна назва факультету, де читається дисципліна)

доктор техн. наук, професор
(наук. ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Кириченко І. Г.
(ПІБ декана)

" " 2019 року
(день) (місяць) (рік)

© _____, 2019 рік
© _____, 2019 рік

Примітки:

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2- екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ відповідно до листа МОН України за №1/9-434 від 09 липня 2018 року затверджена Методичною радою ХНАДУ 26 вересня 2018 року протокол №1